

Justitiedepartementet
Enheten för lagstiftning om allmän ordning
och säkerhet och samhällets krisberedskap

Yttrande av promemorian Viktigt meddelande till allmänheten – en översyn av VMA-systemet (Ds 2022:1)

Länsstyrelsen i Västmanlands län har beretts möjlighet att lämna synpunkter på remissen av promemorian *Viktigt meddelande till allmänheten – en översyn av VMA-systemet* (Ds 2022:1).

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att en genomgripande revidering av systemet för viktiga meddelanden till allmänheten. Länsstyrelsen välkomnar en gemensam författningsreglering vilket skapar en bättre redundans och en ökad tydlighet. Länsstyrelsen instämmer i att regleringen bör omfatta hela systemet. Länsstyrelsen ser vidare positivt på att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) får ett samordnade ansvar för helheten rörande VMA.

Placering

I promemorian anges att placeringen av ljudsändarna grundas på vilka områden som setts som krigsmål sedan andra världskriget. De kan också placeras utifrån kommunens ställningstagande i den risk- och sårbarhetsanalys som görs med utgångspunkt i vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunen och hur dessa kan påverka den egna verksamheten. Länsstyrelsen bedömer att det kan finnas fler skäl att se över ljudsändarnas placering utifrån exempelvis vart näringslivet bedriver samhällsviktiga verksamheter. Det kan röra sig om geografiskt avskilda verksamheter eller nyupprättade industriområden som annars riskerar att förbises.

VMA eller myndighetsmeddelande

Utredningen menar att det med den nya lagregleringen kommer vara tydligare vad som är ett VMA respektive vad som bör vara ett myndighetsmeddelande. Länsstyrelsen bedömer att det kan finnas ett behov av att ansvaret för sändningen av myndighetsmeddelanden som inte är viktigt meddelande till allmänheten klargörs tydligare. Länsstyrelsen instämmer med att den föreslagna föreskriftsrätten för MSB samt avtal mellan parterna kan bidra till att tydliggöra detta. I utredningens förslag till ny lagstiftning kommer det att framgå i vilka situationer och under vilka förutsättningar VMA kan begäras, vilket

innebär ett klargörande om vilka meddelanden som faller inom ramen för VMA- systemet.

Flyglarm

Länsstyrelsen håller med om att tiden till förvarning kommer att vara kort vid flyglarm och det är viktigt att larmkedjan är så kort som möjligt. Huvudansvaret för flyglarm bör ligga hos Försvarmakten, som är den myndighet som har bäst lägesbild och förutsättningar. För redundans i systemet bör dock fler aktörer kunna utlösa flyglarm, räddningstjänsten i egen kommun och länsstyrelsen inom länet. Länsstyrelsen anser därför att även länsstyrelserna skall ha möjlighet att aktivera flyglarm.

Vilka aktörer ska vara behöriga att begära VMA

Länsstyrelsen instämmer i att regleringen bör omfatta hela systemet. Länsstyrelsen har uppfattat att det finns en viss förvirring kring vilka som har behörighet att utfärda ett VMA. Det är därför motiverat att tydliggöra detta genom författningsreglering. Utredningen anger att endast de som är ytterst ansvariga för samhället säkerhet ska äga rätten att sända VMA. Länsstyrelsen anser att det vore olyckligt och riskerar att fördröja möjligheten att skyndsamt varna allmänheten om inte privata företag och kommunala bolag under preciserade förutsättningar ges möjlighet att varna via VMA systemet. Länsstyrelsen anser att möjligheten att agera skyndsamt för att skydda mot sådant som riskerar att hota grundläggande värden, miljö, liv och hälsa väger tyngre än vem som är ytterst ansvarig för ett område. Länsstyrelsen rekommenderar att detta förtydligas och preciseras i MSB:s föreskrifter.

Varning vid larm på kärnkraftverk

Kärnkraftverken har idag så pass inarbetade rutiner och är införstådda i ansvar och uppgift kopplat till varning via VMA, att det bedöms som olämpligt att uppgiften flyttas från verksamheten. I dagsläget kan kärnkraftverken begära sändning av VMA och aktivera signalen i utomhusvarningssystemet vilket Länsstyrelsen rekommenderar att så fortskrider.

Varning vid farlig verksamhet

Länsstyrelsen anser även att behörigheten att begära VMA bör finnas kvar hos farliga verksamheter enligt 2 kap 4§ LSO.

Framtiden

Länsstyrelsen bedömer att det kan vara positivt att fortsätta undersöka möjligheten att sända VMA även i de digitala plattformarna som finns

för radio och TV, eftersom det bedöms följa samhällsutvecklingen och skapar robusthet och motståndskraft. Länsstyrelsen håller med om att det är positivt med flera kompletterande kanaler då VMA sänds. Både utifrån att det skapar en större robusthet och bättre motståndskraft mot störningar i exempelvis internet, telefoni och elnätet.

Länsstyrelsen anser att det bör finnas skyldigheter för kommersiell TV och kommersiella streamingtjänster att sända uppmaningar att ta del av VMA i t.ex. public servicekanalerna eller på krisinformation.se. Detta kan göras genom textremsor som sänds utan uppehåll i programmen. Även att involvera sociala medier på samma sätt som kommersiell linjär TV bör vara prioriterat för framtiden då många människor får merparten av sina nyheter eller uteslutande konsumerar media på dessa plattformar.

Beslut

I detta ärende har vikarierande landshövding Ulrica Gradin beslutat och försvarsdirektör Andreas Hornwall varit föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför underskrift.

Ulrica Gradin

Andreas Hornwall